

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ POVIJESTI

3. SKUPINA: 18. I 19. STOLJEĆE

ŠKOLSKA GODINA: 2017. / 2018.

SRIJEDA, 7. ožujka 2018.

10:00 – 11:00 sati

ZAPORKA: _____

OIB: _____

BROJ BODOVA:

50	
-----------	--

POSTOTAK RIJEŠENOSTI ISPITA: _____

ČLANOVI PROSUDBENOG POVJERENSTVA:

1. _____
2. _____
3. _____

_____
(mjesto i nadnevak)

NAPUTCI:

1. Imate 60 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisujete na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitajte.
3. Ispit pišite plavom ili crnom kemijskom olovkom. Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišite izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZOS-a u šk. g. 2014./2015.
5. Jednom napisane odgovore nije dopušteno prepravljati
6. Možete koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.
7. Želimo Vam mnogo uspjeha!

I. U zadatcima koji slijede samo je jedan odgovor točan. Zaokružite slovo ispred točnoga odgovora.

1. Koje je godine osnovana Bosansko-srijemska biskupija sa središtem u Đakovu?

1	
---	--

- A. 1773. godine
- B. 1735. godine
- C. 1765. godine
- D. 1703. godine

2. Koji je filozof, matematičar, fizičar i diplomat potaknuo osnivanje akademija (znanosti i umjetnosti) u Berlinu i Sankt Peterburgu/ Sankt Petersburgu?

1	
---	--

- A. Baruch de Spinoza
- B. Immanuel Kant
- C. Gottfried W. Leibniz
- D. Isaac Newton

3. Tko je pokrenuo jedinu veliku europsku kolonizaciju Afrike u 17. stoljeću osnivanjem kolonije Cape (Kapland) na području današnje Južnoafričke Republike?

1	
---	--

- A. Španjolci
- B. Britanci
- C. Nizozemci
- D. Portugalci

4. Koje je godine na području bivših Ilirskih pokrajina osnovana Kraljevina Ilirija?

1	
---	--

- A. 1813. godine
- B. 1816. godine
- C. 1815. godine
- D. 1822. godine

5. Gdje je pušten u pogon prvi parni stroj u Hrvatskoj i cijeloj jugoistočnoj Europi ?

- A. u Zadru
- B. u Zagrebu
- C. u Rijeci
- D. u Karlovcu

1	
---	--

6. Tko je autor političke brošure *Ilirizam i kroatizam/Ilirisam i kroatizam* objavljene 1842. godine?

- A. Dragutin Rakovac
- B. Ivan Švear
- C. Stanko Vraz
- D. Ljudevit Farkaš Vukotinović

1	
---	--

7. Koji se događaj iz hrvatske povijesti veže uz datum 19. travnja 1848. g?

- A. proglas bana Jelačića o ukidanju kmetstva/feudalnih odnosa u banskoj Hrvatskoj
- B. banu Jelačiću date privremene „diktatorske“ (izvanredne) ovlasti
- C. ban Jelačić naredio prekid svih državnopravnih odnosa (veza) banske Hrvatske s Ugarskom
- D. Jelačić svečano instaliran za bana

1	
---	--

8. Tijekom obnašanja banske vlasti i ostalih dužnosti Jelačić je 1848. g. privremeno uspio ujediniti sve hrvatske zemlje osim:

- A. Dalmacije
- B. Istre
- C. Međimurja
- D. Rijeke

1	
---	--

9. Koji je vladar/kralj ponovnim nametanjem apsolutističke vlasti izazvao u srpnju 1830. g. revoluciju u Francuskoj?

- A. Luj XVIII.
- B. Luj Filip
- C. Luj XVI.
- D. Karlo X.

1	
---	--

II. U sljedećim zadacima povežite međusobno srodne pojmove upisivanjem slova na praznu crtu iza broja. Tri od ponuđenih šest pojmova nemaju svoj adekvatan par i nigdje se ne pripisuju.

10. Osobi pridruži njezino otkriće/postignuće.

3	
---	--

1. _____ James Joule

2. _____ Thomas A. Edison

3. _____ Antoine Henri Becquerel

A. otkrio uzročnika kolere

B. izumio prvi gramofon

C. otkrio elektromotor

D. otkrio zakon termodinamike

E. otkrio radioaktivnost/postavio temelje
poznavanju radioaktivnosti

F. izumio armirani beton

11. Autoru pridruži djelo.

3	
---	--

1. _____ *Teorija prirodne
filozofije/Theoria philosophiae
naturalis*

2. _____ *Usavršena teorija konstrukcije i
upravljanja brodovima*

3. _____ *Grammatica della lingua Illyrica*

A. Francesco Maria Appendini

B. Mijo Šilobad Bolšić

C. Antun Plenčić

D. J. Ruđer Bošković

E. Ljudevit Mitterpacher

F. Šimun Stratiko

12. Događaju pridruži godinu.

3	
---	--

1. _____ osnovano Hrvatsko –slavonsko gospodarsko
društvo

2. _____ pokrenut književni časopis „Kolo“

3. _____ osnovana Prva hrvatska štedionica

A. 1846. god.

B. 1844. god.

C. 1839. god.

D. 1841. god.

E. 1840. god.

F. 1842. god.

**III. U sljedećim zadatcima odgovorite na pitanje kratkim odgovorom, riječju ili brojem.
Odgovor upišite na praznu crtu.**

13. Koja je rijeka mirovnim ugovorom u Jašiju 1792. činila granicu između carske Rusije i Osmanskoga Carstva?

1	
---	--

_____

14. Kako se zvala nova država, odnosno „sestrinska“ republika pod francuskom kontrolom osnovana krajem 18. st. na području Švicarske/ Švicarske konfederacije?

1	
---	--

_____

15. Kako se zvala osoba koja se nalazila na čelu grupe hrvatskih i mađarskih časnika, žestokih pobornika francuske revolucije, koji su željeli pokretanje građanske revolucije na temeljima jakobinskih ideja?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

16. Kako se zvao savez katoličkih magnata nastao zbog ruskog uplitanja u unutarnje prilike Poljsko-Litavske Unije / Poljsko-litvanske unije?

1	
---	--

_____

17. Kako se zvao posljednji poljički knez koji je nakon gušenja ustanka Poljičana 1807. pobjegao u Rusiju?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

1	
---	--

18. Po Nikoli Tesli nazvana je mjerna jedinica za _____.

19. Kako se naziva politika (politički program) preuređenja Habsburške Monarhije u saveznu državu, odnosno politika održanja Habsburške Monarhije kao federativne države ravnopravnih naroda, koja se i u Hrvatskoj pojavljuje 1848. godine?

1	
---	--

_____

20. Kako se nazivaju članovi Hrvatskog sabora koji nisu izabrani na izborima, već kao uglednici/visoki crkveni dostojanstvenici i velikaši u Sabor ulaze izravno na poziv bana (banski pozvanici)?

1	
---	--

_____

21. Koje je godine Narodna skupština donijela ustav kojim je uspostavljena III./Treća Francuska Republika?

1	
---	--

_____

IV. U sljedećim zadatcima poredajte kronološki navedene činjenice, događaje, procese ili osobe, upisivanjem rednih brojeva od 1. do 4. na praznu crtu iza slova, tako da 1. označava najstariji, a 4. najmlađi.

22. Kronološki poredajte navedene događaje iz hrvatske povijesti.

A. _____ Antun Mažuranić objavio hrvatsku gramatiku/ gramatiku hrvatskog jezika

B. _____ *Novine horvatzke* promijenile ime u *Ilirske narodne novine*

C. _____ D. Rakovac objavio *Mali katekizam za velike ljude*

D. _____ D. Demeter izdao *Dramatička pokušenja*

2	
---	--

23. Kronološki poredajte navedene događaje.

A. _____ počeo ustanak u Grčkoj protiv osmanlijske (turske) vladavine

B. _____ osnovana Sveta alijansa

C. _____ Srbiji priznata autonomija u sklopu Osmanskog Carstva/ Srbija postala vazalna kneževina Osmanskog Carstva

D. _____ u Rusiji izbila pobuna protiv apsolutističke vlasti Nikole I./ ustanak dekabrista

2	
---	--

24. Kronološki poredajte navedene događaje iz povijesti Osmanskog carstva.

A. _____ Mahmud II. ukinuo/raspustio janjičare

B. _____ izdan Hatišerif/hatišerif od Gilhane, prvi ustav/ustavni akt u Osmanskom Carstvu

C. _____ ukinut harač

D. _____ pobuna bosanskih velikaša pod vodstvom Husein-bega Gradašćevića

2	
---	--

**V. U sljedećim zadacima od više ponuđenih kronoloških nizova samo je jedan točan.
Zaokružite slovo ispred kronološkog niza koji je točan.**

25. Koji niz određuje točan kronološki slijed događaja vezanih uz ujedinjenja Njemačke?

- A. **početak rata Pruske i Austrije/Habsburške Monarhije/** (prusko-austrijskog, Austro-pruskog rata)→ **rat Austrije/ Habsburške Monarhije/ i Pruske protiv Danske** (Njemačko-danski rat) → **rat Francuske i Pruske** (Francusko-pruski rat, Prusko-francuski rat) → **osnivanje Sjevernonjemačkog saveza**
- B. **rat Austrije /Habsburške Monarhije/ i Pruske protiv Danske** (Njemačko-danski rat)→ **početak rata Pruske i Austrije/Habsburške Monarhije/** (prusko-austrijskog, Austro-pruskog rata)→ **osnivanje Sjevernonjemačkog saveza**→ **rat Francuske i Pruske** (Francusko-pruski rat, Prusko-francuski rat)
- C. **osnivanje Sjevernonjemačkog saveza**→ **rat Austrije /Habsburške Monarhije/ i Pruske protiv Danske** (Njemačko-danski rat) → **početak rata Pruske i Austrije/Habsburške Monarhije/** (prusko-austrijskog, Austro-pruskog rata)→ **rat Francuske i Pruske** (Francusko-pruski rat, Prusko- francuski rat)
- D. **rat Austrije /Habsburške Monarhije/ i Pruske protiv Danske** (Njemačko-danski rat) → **osnivanje Sjevernonjemačkog saveza**→ **rat Francuske i Pruske** (Francusko-pruski rat, Prusko-francuski rat) → **početak rata Pruske i Austrije /Habsburške Monarhije/** (prusko-austrijskog, Austro-pruskog rata)

1	
---	--

26. Koji niz određuje točan kronološki slijed događaja.

- A. J. Jelačić promaknut u čin generala (postavljen za vrhovnog zapovjednika nad vojskom Hrvatsko-slavonske vojne krajine)→osnovana Vojvodina Srpska→ patrijarh Rajačić svečano instalirao J. Jelačića za bana→J. Jelačić imenovan gubernatorom/upraviteljem Rijeke
- B. osnovana Vojvodina Srpska→ patrijarh Rajačić svečano instalirao J. Jelačića za bana→J. Jelačić imenovan gubernatorom/upraviteljem Rijeke→ J. Jelačić promaknut u čin generala (postavljen za vrhovnog zapovjednika nad vojskom Hrvatsko-slavonske vojne krajine)
- C. J. Jelačić promaknut u čin generala (postavljen za vrhovnog zapovjednika nad vojskom Hrvatsko-slavonske vojne krajine)→J. Jelačić imenovan gubernatorom/upraviteljem Rijeke→osnovana Vojvodina Srpska→ patrijarh Rajačić svečano instalirao J. Jelačića za bana
- D. patrijarh Rajačić svečano instalirao J. Jelačića za bana → J. Jelačić promaknut u čin generala (postavljen za vrhovnog zapovjednika nad vojskom Hrvatsko-slavonske vojne krajine)→osnovana Vojvodina Srpska→ J. Jelačić imenovan gubernatorom/upraviteljem Rijeke

1	
---	--

VI. Sljedeće zadatke riješite uz pomoć povijesnih izvora.

27. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

(...)

Čl.II. Cilj je svakog državnog udruživanja zaštita prirodnih i neotuđivih prava čovjeka. To su prava: sloboda, vlasništvo, sigurnost i otpor protiv ugnjetavanja.

(...)

Čl. IV. Sloboda se sastoji u tome da čovjek može raditi sve što ne šteti drugome. Tako prirodna prava svakoga čovjeka sežu do onih granica koje drugim članovima društva jamče uživanje tih istih prava. Takve granice može odrediti samo zakon.

(...)

A. Kako se zove dokument iz kojeg potječe navedeni tekst?

1	
---	--

B. Kada je usvojen/donesen ovaj povijesni dokument?

1	
---	--

_____ (mjesec i godina)

C. Od koliko se ukupno članaka sastojao ovaj povijesni dokument?

1	
---	--

_____

28. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

„Materinjski se jezik u hrvatskoj zemlji jedva i primjećuje; nije mu dan nikakav ugled. Muževima koji su se za njega trudili i brinuli bila je nagrada ružna nezahvalnost, ponekad ismijehivanje, pa štaviše, prijezir i progon. - Nije li sad čas suprotstaviti se takvim nevoljama?(...)

Rodoljubi nemojmo dopustiti da Hrvati, čijoj su se hrabrosti i snazi divili narodi, u devetnaestome stoljeću budu predmet prezira.-Dajte da sada, u vrijeme mira, budemo vitezovi duha, da jezik kojim su najveći muževi našega naroda s ljubavlju govorili, koji su svojim imetkom i krvlju junački branili (...) ne bude najposlije zakopan u tamni grob.“

A. Tko je autor djela/knjižice iz čijeg uvoda potječe navedeni tekst?

1	
---	--

_____

B. Koje je godine objavljeno djelo iz čijeg uvoda potječe navedeni tekst?

1	
---	--

_____

C. Kako se zvao slovački književnik koji je utjecao na autora ovog djela/knjižice idejom o kulturnom zbližavanju svih Južnih Slavena?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

29. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

Ustav za Cesarovinu Austrijsku

Sriz I.

O Cesarovini

§.1. Cesarovina Austrijska sastoji se iz sljedećih Krunovina: (....)

§.2. Ove Krunovine sastavljaju naslidnu ustavnu, slobodnu, nezavisnu, nerazdiljivu, i nerazdrišivu Samovladu Austrijsku.

§.3. Beč je Glavni grad i stolica cesarske oblasti.

(....)

Sriz IX.

(...)

§.73. U Kraljevinama Hervatskoj i Slavonii, i njihovom primorju, kao i u gradu Rieci i njegovom kotaru, uzderžavaju se osobita nastavljenja prikladno savezi istih Krunovina s' Cesarovinom, po glasu ovog Ustava, al s' podpunom nezavisnostju od Kraljevine Ugarske. (...)

FRANE JOZIP (L. S.)

A. Pod kojim je nazivom u historiografiji, zbog načina na koji je donesen, poznat povijesni dokument kojem su navedeni paragrafi/članci sastavni dio?

1	
---	--

_____

B. Kada je donesen taj dokument?

1	
---	--

_____ (mjesec i godina)

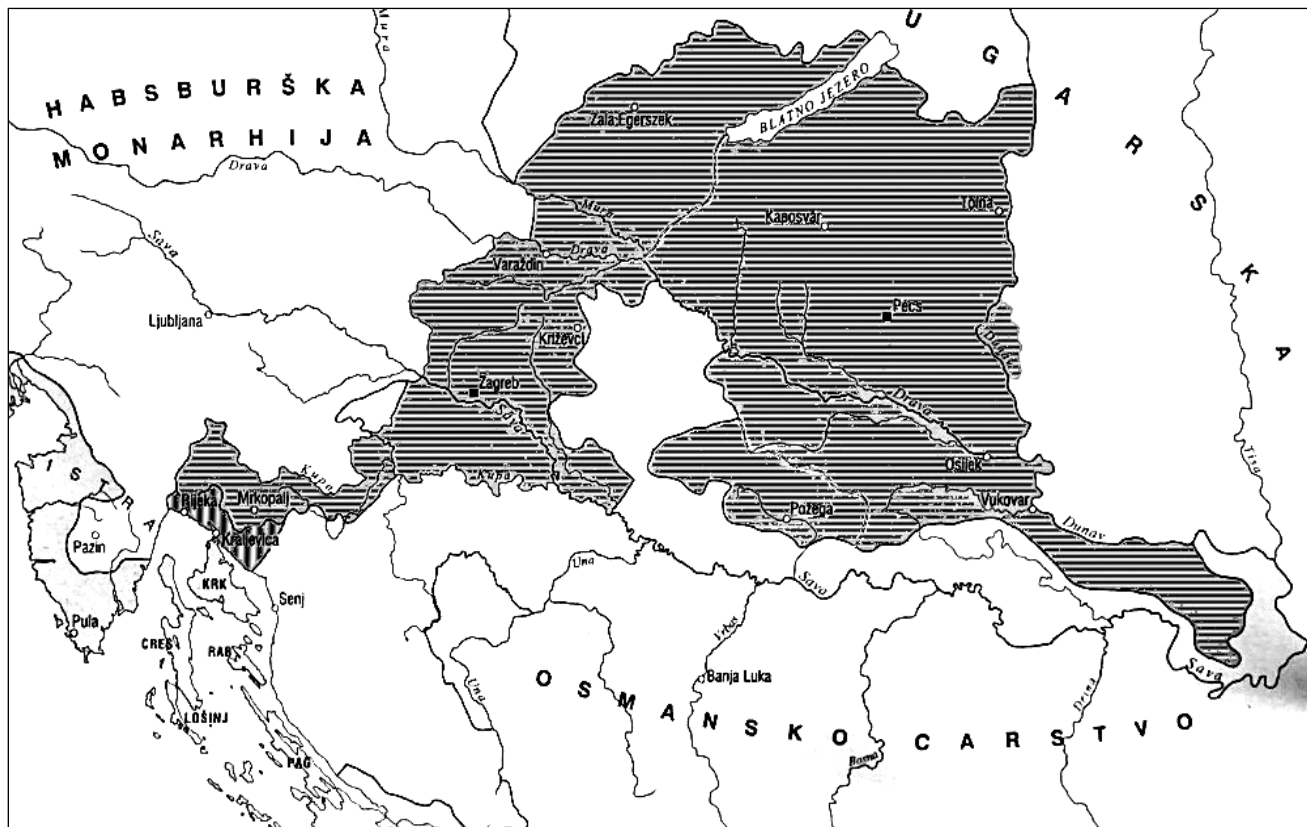
C. Kada je taj dokument proglašen u banskoj Hrvatskoj?

1	
---	--

_____ (mjesec i godina)

VII. Pozorno pogledajte prikazane povijesne zemljovide i odgovorite na postavljena pitanja.

30. Pozorno proučite povijesni zemljovid vezan za upravnu podjelu u vrijeme Josipa II. i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Na koliko je okruga podijeljen teritorij označen vodoravnim linijama na karti?

1	
---	--

_____ (broj)

B. Kako se nazivala upravno – teritorijalna jedinica kojoj je pripadao prostor Križevačke županije ?

1	
---	--

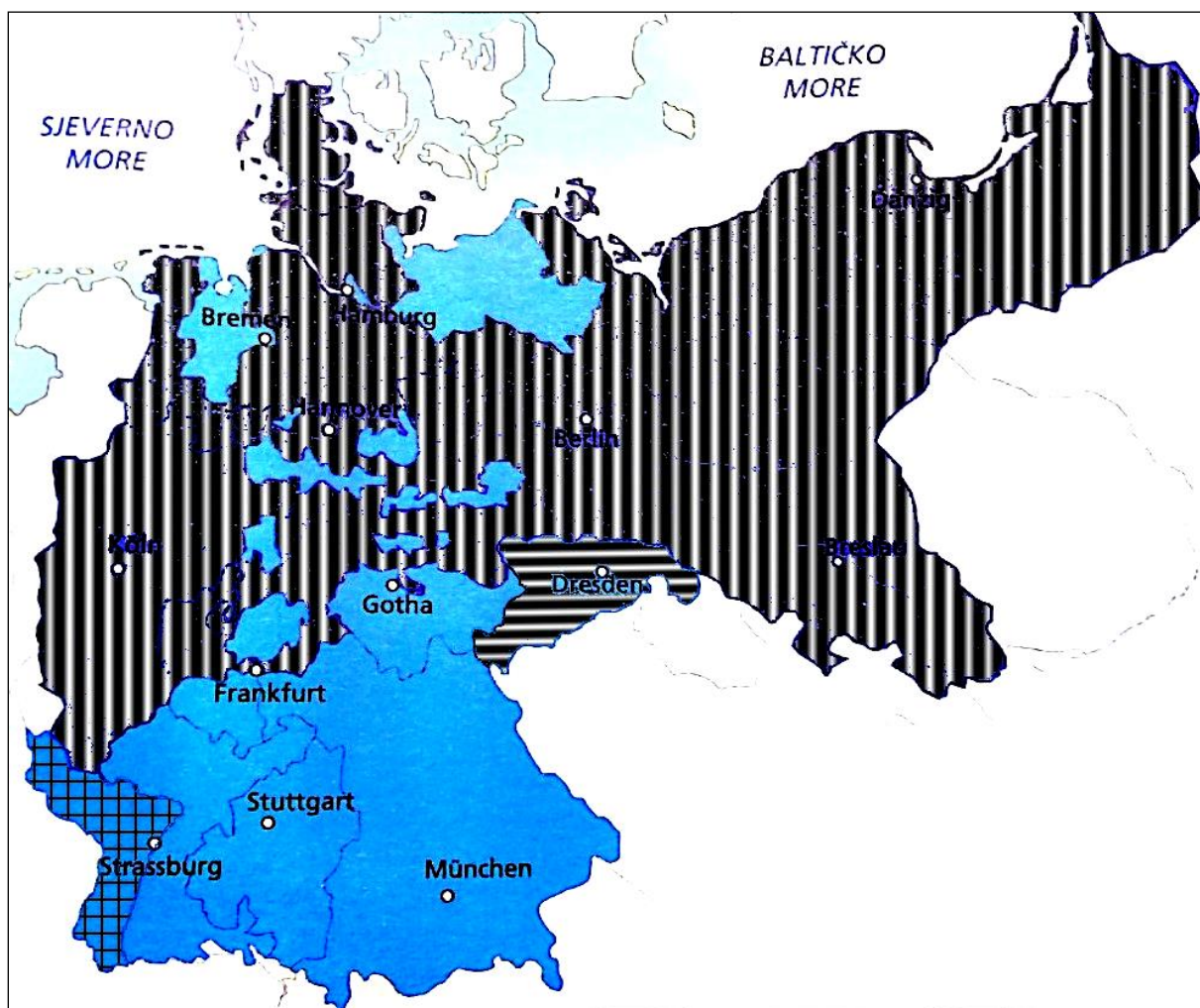
_____

C. Kako se zvala županija u Ugarskoj koja je bila uključena u istu upravno teritorijalnu jedinicu kojoj je pripadao i prostor Križevačke županije?

1	
---	--

_____

31. Pozorno proučite povijesni zemljovid ujedinjene Njemačke i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Kako se zove njemačka država koja je predvodila ujedinjenje, a na karti je označena vertikalnim linijama?

1	
---	--

_____

B. Koja je njemačka država na karti označena vodoravnim linijama?

1	
---	--

_____

C. Koje je godine Njemačka anektirala pokrajine na karti označene mrežom horizontalnih i vertikalnih linija?

1	
---	--

_____